

Biblické studium pro domácí skupinky

LIST FILEMONOVI

David Novák

Studia pro skupinky na téma list Filemonovi (čtyři zastavení na touto knihou).

Cílem studií je zběžně seznámení se s touto knihou a její aplikace do každodenního následování Krista. Otázky jsou vytvořeny tak, abyste mohli na jejich základě diskutovat o jednotlivých vybraných textech a abyste přemýšleli jak texty přetvořit v žitou skutečnost. Zároveň si na základě četby této krátké knihy vymyslet otázky další. Záleží na vaší přípravě a práci s biblickým textem. Doporučuji též něco k přečtení o historickém pozadí této knihy, která vznikala v pohnutých okolnostech Pavlova života. Jako přípravu na každé setkání doporučuji si tuto knihu vždy celou přečíst. (Texty jsou bez jazykových korektur)

Úvod do knihy (podle Horster G.: Úvod do Nového zákona)

Historické souvislosti

Filemon byl zámožný křesťan, který uvěřil prostřednictvím apoštola Pavla. V jeho domě se scházel sbor (19). Jeho otrok Onesimus mu uprchl. Pokud by byl chycen a vrácen k pánu, musel počítat s přísným trestem od bičování až po ukřižování. Majitel nebyl omezen při volbě prostředků. Otroci totiž podle antického práva nebyli lidé, ale věci, kterou si můžeme koupit.

Onesimus skrze Pavla uvěřil v Ježíše Krista a zároveň musel nést následky svého přestoupení. Pavel si ho nenechává jednoduše u sebe. Posílá ho zpět k jeho pánu, kterému však připomíná, že jeho otrok Onesimus se stal skrze Krista jeho bratrem. Otroci i jeho pán patří skrze Ježíše Krista dohromady (srv. Ga 3,28). Proto s Filemonem nemůže už zacházet tak, jak to dovoloval římský zákon. Musí ho přijmout do společenství sboru ve svém domě jako bratra. Samozřejmě by bylo lepší, kdyby ho propustil na svobodu a dal ho Pavlovi k dispozici jako spolupracovníka.

Je překvapující, že Pavel neprojednává tuto vážnou záležitost s bojovnou vážností, ale s humorem. Je možné, že Filemon svého otroka Onesima opravdu propustil (viz. zmínka v těchto studiích).

Teologické důrazy

Někdy je list Filemonovi chápán jako důkaz etiky, která sice učí jednotlivce lásce k bližnímu, ale nedotýká se sociálních struktur.

Na druhé straně je dopis považován za příklad etiky, která křesťanovi pomáhá skrze víru v Krista překonávat struktury, které jsou člověka nedůstojné.

V dopise jsou přítomny oba momenty, a proto se na něj nemůže odvolávat jedna strana. Vzhledem ke Ga 3,28 platí naučení apoštola Pavla: Boží církev je nové stvoření skrze Ducha Svätého. V církvi Kristově sedí otroci i páni u jednoho stolu Páně. To musí také určovat jejich vzájemné vztahy. Tak se stává církev znamením pro vzájemné jednoty důstojné člověka. Tímto dává apoštol Pavel dávat příklad sborové etiky.

Místo a doba sepsání

Dopis je napsán ve vězení (9.10.13). Apoštol Pavel počítá s brzkým propuštěním (22), a proto můžeme pomýšlet na první uvěznění v Římě nebo v Cesarei. Při sepsání listu v Římě připadají v úvahu roky 58-60, při sepsání v Cesarei roky 55-57.

1. Setkání

1. Pokuste se list Filemonovy shrnout do jedné věty. Co je dle vašeho pozorování hlavním důrazem?
2. Všimněte si, jak hned v prvních verších (1 – 7) Pavel hovoří o svých spolupracovnících a známých. Co myslíte, že z těchto konkrétních veršů může být inspirací pro tvoje společenství, pro tebe konkrétně? Srv. Filipským 1, 4; 3 J 1, 2
3. Proč si myslíš, že mezi námi někdy chybí důraz na povzbuzování? Jak se liší povzbuzování od určité „laciné pozitivnosti“?
4. Ve 4 verši Pavel hovoří o svých přímluvných modlitbách. Jak jsi na tom s přímluvami ty? Co ti brání v přímluvách, co naopak k přímluvám vede? Co myslíte, že byl motor Pavlových přímluv?
5. Podívejte se na šestý verš. Podle čeho se rozhodujete vy, když máte zjistit, co, slovy Pavla, chcete rozpoznat, co můžete učinit pro Krista? Srv. Řím 12, 1 – 2; Fil 4, 8
6. Filemon byl zámožný křesťan, u nějž se scházel sbor. Pavel s ním ale jedná zcela otevřeně, nijak v listu necítíme, že by měl před Filemonem respekt, díky jeho majetku či postavení. Pokuste se z celého listu vyčíst, proč měl Pavel tuto svobodu takto s Filemonem jednat. Jak jsi na tom se svobodou od lidí ty? Srv. Jak 2, 1 – 9.
7. Pokus se vyjádřit alespoň jednu oblast, kterou by jsi na základě tohoto setkání chtěl v životě aplikovat.

2. setkání

1. V 8. verši se Pavel dovolává své autority. Kde myslíte, že byl zdroj jeho autority? Koho uznáváte za svoji duchovní autoritu a proč? Myslíte, že jste vy sami pro někoho autoritou? V čem si myslíte, že tkví tajemství duchovní autority? Potřebujeme ji vůbec?
2. Pavel se v dalším verši odvolává „na lásku“. Co myslíte, že to konkrétně znamená? Jak byste to aplikovali ve vašich vztazích a požadavcích? Nenaruší to jeho autoritu?
3. Pavel prosí za Onezima, uprchlého otroka. Nazývá ho svým synem a říká, že mu dal život? Nechlubí se? Přece nový život dává jen Kristus? 1 Kor 4, 15
4. Pavel se hlásí k duchovnímu rodičovství. Jak jsi na tom „s dáváním života“ ty? Kdy jsi někoho vedl ke Kristu? Pokud nikdy, kde si myslíš, že je problém? Pokud v tvém sboru, organizaci nedochází k novým narozením, kde je problém? Je to skutečně jen proto, „že holt žijeme v Česku“?
5. Jak rozumíte verši 13? Jak mohl otrok Onezim sloužit místo majetného Filemona? Pokud se jedná o určitou nadsázku, humor, co nám to sděluje o komunikaci jako takové? Nebereme někdy sebe, druhé smrtelně vážně? Proč?

6. Pavel nemusel Filemonovi nic sdělovat, nemusel čekat na jeho souhlas. Přesto píše verš 14. I zde nám Pavel něco ukazuje, jak má vypadat bratrská komunikace. Co konkrétně? Jak se ti to daří či nedaří?
7. Pokus se vyjádřit alespoň jednu oblast, kterou by jsi na základě tohoto setkání chtěl v životě aplikovat.

3. Setkání

1. Otrokářský řád byl v dobách Pavla stále ještě běžnou společenskou praxí. Všimněme si, že Pavel Filemonovi nevyčítá, že vlastní otroka, ale nabádá ho ve vztahu k Onezimovi k něčemu jinému. K čemu konkrétně? Je toto aplikovatelné na naše vztahy k těm, kteří nás nějak poškodili? Srv. Řím 14, 9; Ef 2, 14 - 16
2. V textu vidíme, že víra jde napříč sociálním postavením. To se dobře napíše, hůře se to aplikuje. Co myslíte že nám brání dostat se s evangeliem k lidem jiných sociálních vrstev (nejen nižších, ale i vyšších)?
3. Ve druhé polovině 16. verše se Pavel odvolává na svoji zkušenost. Proč myslíte, že je i tento rozměr víry tak důležitý? Jak nás může uchránit před moralizováním? Srv. Řím 15, 18
4. Ve verši 12 Pavel píše, že Onezima posílá zpět, i když by si ho rád ponechal. Proč myslíte, že tak činil? Musel? Chtěl? Co tím komunikoval Onezimovi, co Filemonovi a co celému sboru?
5. V Kol 4, 9 je Onezim vyskytuje ještě jednou. Přečtěte si tento verš a přemýšlejte, jaký vliv na Onezima mělo setkání s Pavlem ale i nad tím, jak dopadlo jeho setkání s Filemonem. Co nám to říká o Filemonovi? Může nám toto být poučením, inspirací? Jak konkrétně?
6. V 17 verši Pavel hovoří o tom, že je v Filemonem spojen (i když fyzicky je odloučen). Co je podle tebe onou spojkou? Co tebe spojuje se sborem? Pokus se být pokud možno hodně konkrétní. Srv. Ef 4, 3; Kol 2, 2
7. Pokus se vyjádřit alespoň jednu oblast, kterou by jsi na základě tohoto setkání chtěl v životě aplikovat.

4. Setkání

1. V 18 verši (vězeň) Pavel píše o připsání případných škod (bohatým Filemonem) na svůj účet. Myslíte, že je toto myšleno vážně? Proč Pavel volí tento styl psaní, resp. komunikace? Srv. 1 Kor 7, 23 Proč je třeba čas od času si připomenout, co bylo zapláceno za nás?
2. Ve verších 20 a 21 Pavel komunikuje velmi přímo a zároveň s velikou naléhavostí a láskou. Jak jsi na tom ty s otevřenou komunikací? Dokážeš věci sdělovat přímo a bez toho, abys zraňoval? Srv. Př 16, 24, Mt 5, 37

3. Přečtěte si verš 22. Není Pavel pyšný? Nebo spíše zná svoji hodnotu? Jak byste to interpretovali vy? Řekli byste o sobě, že jste pro vaše společenství darem? Proč ano, proč ne?
4. Všimněte si, kolik je v tomto krátkém listu jmen. Co to vypovídá o Pavlových vztazích? Co myslíte, že vedlo k tomu, že měl Pavel tolik blízkých přátel? Jaké kroky k tomu dělal Pavel? Čím nám je zde příkladem hodným napodobování?
5. Pavel na začátku a na konci listu zmiňuje milost, k tomu na začátku ještě pokoj. Proč myslíte, že se jedná o oblasti pro růst sboru i jedinců tak klíčové? Proč Pavel začíná téměř všechny své listy přáním milosti a pokoje? Čím se podle vás vyznačuje společenství, kde vládne milost a pokoj?
6. Pokus se vyjádřit alespoň jednu oblast, kterou by jsi na základě tohoto setkání chtěl v životě aplikovat.
7. Pokus se vyjádřit jednu oblast, kterou by jsi na základě listu Filemonovi chtěl v životě aplikovat. Vyber verš nebo text, který podle tebe nejlépe shrnuje tuto knihu. Proč jsi vybral, to co jsi vybral?